

Vergadering Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant d.d. 12 maart 2020

Vertrouwelijk : Nee

Onderwerp : Stand van zaken PFAS in de regio

Kennisnemen van

De stand van zaken rondom PFAS bodemonderzoek en van de Brabant brede en landelijke aanpak PFAS.

Aanleiding

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in juli vorig jaar een "Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie" gepubliceerd.

Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) zijn chemische stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. PFAS zijn stoffen die door mensen zijn gemaakt vanwege hun specifieke eigenschappen zoals brandwerendheid en vuil-, vet- en waterafstotendheid. De stoffen worden al decennia lang gebruikt in industriële processen en in alledaagse producten zoals verf, blusschuim, pannen, kleding en cosmetica. Het betreft gevaarlijke stoffen welke aangemerkt zijn als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Kernboodschap

De regio wil het beleid voor het hergebruik voor PFAS-houdende grond en baggerspecie optimaliseren én het eigen bodembeheergebied vrijwaren van verslechtering van de bestaande bodemkwaliteit voor PFAS-verbindingen.

PFAS betreft zowel het milieu- als duurzaamheidsaspect. Door de grote zorgvuldigheid waarbij de Brabant brede handreiking is opgesteld zal er weer grondverzet kunnen plaatsvinden onder toezicht. Op deze manier zijn zowel het milieu als het duurzaamheidsaspect (hergebruik van grond/bagger) geborgd.

Toelichting

Brabant breed bodemonderzoek

Omdat er geen hergebruiksnormen zijn voor PFAS-houdende grond heeft het ministerie in juli vorig jaar gesteld dat er geen grondverzet mogelijk is zonder dat het gehalte aan PFAS in de bodem bekend is. Als gevolg hiervan lopen veel bouw- en civiele projecten vertraging op. Grond die vrijkomt bij deze projecten bevat vaak (zeer)lichte gehalten aan PFAS. Deze grond kan niet zomaar opnieuw gebruikt worden, omdat er in het handelingskader strenge normen worden gehanteerd.

De Omgevingsdiensten in Brabant hebben namens 56 colleges van B&W een handreiking PFAS Noord-Brabant opgesteld. In deze handreiking worden de tijdelijke (lokale) Brabantse achtergrondwaarden

gegeven met betrekking tot PFAS-verbindingen in de (land)bodem. Deze kunnen worden toegepast in afwachting van eventueel nadere normen en definitief beleid ten aanzien van PFAS.

Gelijktijdig met het onderzoek naar de 'Brabantse' achtergrondwaarden heeft het RIVM in opdracht van het Ministerie van I&W een onderzoek uitgevoerd naar de 'tijdelijke' landelijke achtergrondwaarden bodem voor PFOS en PFOA. Deze 'tijdelijke' landelijke achtergrondwaarden PFOS en PFOA en het 'gewijzigde tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' zijn op 29 november 2019 gepresenteerd.

Op dit moment hebben 10 gemeenten binnen de regio de handreiking PFAS Noord-Brabant vastgesteld en enkele gemeenten hebben de besluitvorming nog in voorbereiding. De overige gemeenten volgen (vooralsnog) het landelijk tijdelijk handelingskader. Eindhoven en Helmond hebben eigen onderzoek uitgevoerd en bodemkwaliteitskaarten opgesteld. Op deze manier is er binnen de regio weer ruimte voor bouw- en infrastructurele projecten om grond/bagger te verzetten.

De Brabantse achtergrondwaarden liggen net wat hoger (1,1 µg/kg d.s.) dan de in november 2019 gepubliceerde tijdelijke landelijke achtergrondwaarden (0,8 µg/kg d.s.). De landelijke normen geven derhalve in Brabant nog onvoldoende mogelijkheden voor grondverzet. Met het vaststellen van de hogere Brabantse normen ontstaat er meer ruimte om bouwprojecten toch doorgang te laten vinden. Natuurlijk wel onder de voorwaarden zoals deze zijn gegeven in de handreiking.

Provinciale en landelijke samenwerking

Vanwege de acute PFAS knelpunten en onzekerheid over wat wel en niet is toegestaan met het tijdelijk handelingskader PFAS, is op 6 december jl. een werkconferentie georganiseerd in de samenwerking tussen Rijk en de regio Noord-Brabant. Het doel van de werkconferentie was om op regionaal niveau knelpunten te identificeren en projecten vlot te trekken door het benutten van bestaande ruimte. Voor de werkconferentie zijn overheden en bedrijfsleven uitgenodigd.

Er was een goede vertegenwoordiging van overheden en het bedrijfsleven uit de provincie Noord-Brabant aanwezig tijdens de bijeenkomst. Ruim 50 deelnemers hebben constructief met elkaar gesproken over de acute PFAS knelpunten waar de verschillende partijen in de praktijk tegenaan lopen. Het tijdelijk handelingskader lost namelijk niet alle knelpunten op. Dit leidt tot (soms) onnodige stagnatie in de opstart en uitvoering van werken. De uitdaging was om per workshop, met de thema's grondwaterbeschermingsgebieden, juridisch, bagger en twee groepen rondom landbodem, de prioritaire knelpunten te benoemen en oplossingsrichtingen hiervoor te bedenken.

Gedurende de werkconferentie zijn knelpunten opgehaald en is aangegeven welke knelpunten urgent waren. Denk daarbij bijvoorbeeld knelpunten rondom hergebruik en/of (tijdelijke) opslag van grond met gehalten PFAS boven hergebruiknorm, de beperkingen in de hergebruik- en reinigingsmogelijkheden voor grond en dat voor Grondwaterbeschermingsgebieden grondverzet alleen is toegestaan als is aangetoond dat er geen PFAS aanwezig is. De knelpunten zijn inclusief de oplossingsrichting en ambtelijk advies voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg PFAS Noord-Brabant op 22 januari jl. In de vergadering is een aantal onderwerpen uitgebreider besproken en de besluiten worden de komende periode door de werkgroep verder uitgewerkt.

Vervolg / Communicatie

De handreiking PFAS Noord Brabant zal geldig zijn totdat nieuwe bodemkwaliteitskaarten met PFAS worden vastgesteld. In navolgende fases wordt toegewerkt naar een bodemkwaliteitskaart PFAS voor de provincie Noord-Brabant wat toegevoegd kan worden aan de bodemkwaliteitskaart van de gemeenten. Deze wordt medio 2020 verwacht.

De deelnemende gemeenten aan het Brabant breed bodemonderzoek hebben hiervoor in 2019 budget gereserveerd. De verwachting is nog steeds dat uitvoering van de opdracht binnen het geraamde budget wordt uitgevoerd.

Voor de Brabant brede samenwerking en afstemming met landelijke partners, zal de ODZOB actief blijven deelnemen in werkgroepen en aan bestuurlijke en ambtelijke overleggen rondom PFAS. Daarbij is naast de nodige inzet rondom bodem op dit moment, ook aandacht voor PFAS in de keten zoals bij inrichtingen en afvalverwerking.